

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 6. vel. travna 1870.

List 18.

Sola in njena naloga.

Marsikdo se bo čudil, ako bere, kako se na Tirolskem branijo nove šolske naredbe. Tu oporekajo cele okrajine, ko nadzornik šolo obiskuje; tam matere pred očmi tujega gospoda otroke iz šole domu peljejo; drugej inšpektor prazne klopi najde. Kaj je temu vzrok? Dali so jim nove nadglednike, vsiljujejo jim bukve brez ozira na sklepe deželnega zbora in na voljo ljudstva. (Svoboda nove ère.) Polno tolmačenje tega pa, pravijo „Tir. Stimmen,“ je v načelu, na katero se je zidala novošegna šola. To načelo je očitno izrekel „österreich. Schulbote“ že 5. grud. 1868, št. 34, in glasi se: „Šolsko polje je nobenostransko, na katerem ne smé gospodovati nobena narodnost, nobeno versko spoznanje (glaubensbekenntniss), noben razloček stanú, kjer ima pomen in veljavo le človek kakor človek. Pri šoli kakor odgojilni moči je nad vse drugo to, kar se ne spreminja in ostane. Nespremenljiva in stalna pa je le samo misel (ideja) „človečnosti“ (humanitét) itd. „Tirolski glasi“ to načelo, ta princip prav po tirolsko bičajo. „Načelo novošegne šole — misel človečnosti — si tedaj misli šolske otroke brez očetovskega domú, brez domovine, brez vere, brez razločka po rodu, spolu in osebnih zmožnostih, misli si nekaki „nigabodi,“ prazno vmišljijo (fantom) za šolskega otroka. S šolami, kjer se otroci v nigabode degradirajo, pa ne more noben umen človek zadovoljin biti, še naj manj pa oče in mati. Dalje je pri vsih rednikih ali pedagogih tista odgoja mojstersko delo, ki je odredila ljudstvo z narodnim značajem, narodno besedo (jezikom), narodnimi navadami, šegami in čednostmi. Naj večje narodno blago pa, ki ga otrok seboj prinese v šolo, je materni jezik. Po „načelu človečnosti“ ima tedaj šola narodnost prezreti, narodnega značaja naj več ne vterjuje, za narodove šege več ne mara. To načelo celo materni jezik v nevarnost pripravi... Humanitetni princip, kakor smo slišali, v šoli tudi nima ozira na veroizpovedanje, to je na razodeto resnico, katero je Kristus v svoji cerkvi zapustil, in otroka podverže prav po protestanško učiteljevi menitvi in misli. To poterjuje Diesterweg, oče tega načela. Pravi namreč: „Učitelj za res ima, kar ravno ima za res. Njegov evangelij je narava (natora). Naravnopostavnost je njemu resnica. To resnico takim govori, kateri resnico hočejo slišati, tedaj tudi otroku.“ Tu imamo namesto razodetih resnic čisto goli naturalizem.

V tem principu se spozná še le pravi pomen tega, da so morali tisti šolski možje marsikaj prenesti (massregelungen), ki niso hotli iz šole izpihati katoliške sape. Pred takim načelom bi se ne ježila vest staršev! — Načelo humanitetno, ki prezira verstvo, tudi noče nič vediti o milostih odrešenja. Po Diesterwegu pride člo-

vek čisto dober na svet; on tedaj taji človeško spačnost, verže nauk o izvirnem grehu med staro ropotijo, in z njim tudi pomočke milosti, kakor: sv. mašo, molitev. In pred takim načelom bi se ne stresla, se ne prestrašila katoliška mati! „Kat. glasi“ še dalje razpletajo, kako se je opekel princip Diesterwega Prusa, ter ga je tudi njegova domovina že med šaro vergla; toliko manj terpeža zamore imeti v katoliški Avstriji.

Romanje v Marijno-Celje.

(Dalje.)

Perva izmed slovečih romarjev sta bila moravski mejni grof Henrik in njegova gospa Neža (po nekterih sporočilih: Kunigunda), ki sta, po dolgem in nevarnem bolehanju čudovito ozdravljena, vsled prikazni v spanji opomnjena se napotila na ta takrat še skor čisto neznan milosti polni kraj. Dala sta tu prenarediti že stoječo malo cerkvico v ono zidano kapelo, ki še dandanašnji stoji v sredi Marija-celjske cerkve z imenom „milostne kapele“, in o katerem sem govoril koj v pričetku cerkvenega popisovanja. Od tega časa se je jelo množiti število romarjev od leta do leta vedno bolj. Pogostni čudeži povzdigovali so veljavo Marijno celjske Božje poti k vedno višji slavi, da je poslednjič Ludovik I, ogerski kralj, v neki vojski hudo stiskan, po zaupanju na Marijo v Celji sovražnike svoje slavno zmagal, in vsled te sreče po mejnem grofu Henriku v Marija-Celju pozidano kapelico z novo, veliko cerkvijo obdal, od ktere pa zdaj stoji le še srednji gotiški stolp, ki čelo velikanskega svetišča kinča. Od časov ogerskega kralja Ludovika (svinčena kipa Henrika Moravskega in Ludovika Ogerskega sta nam zdaj tedaj znana, in jasno je, zakaj so ju verli oskerbniki Marija-celjske cerkve postavili kot stražnika vhóda velikanske romarske cerkve) je berž ko ne verlemu ogerskemu narodu ta Božja pot posebno priljubljena, in dohajajo leto na leto sem obilne romarske trume iz prostrane ogerske zemlje. Pa tudi druge dežele ne zastajajo, in se šteje število njihovih romarjev skoz leto na tavžente. — Dokler mi bo bilo serce v persih, dotlej se bom z naj večjo prijetnostjo spominjal dni 7. in 8. sept. 1857, ko mi je bila redka sreča bivati med kakimi 20 tisuč romarjev v slavnem Marijnem Celju. Svitli, zdaj že v Bogu počivajoči kardinal in pervostolnik ogerski Jan. Scitovski bival je tista dva dni, pospremljevan od obilnega števila ogerskih cerkvenih in narodskih pervakov, od kacih 200 duhovnov, in do 20 tisuč stanovnikov ogerske zemlje v Marija-Celju. Prihod ogerske procesije popoldne proti 4. uri 7. sept. 1857 je kazal eno naj krasnejših cerkvenih slovesnost, karkoli sem jih še vidil in doživel. Zvonjenje s sedmerimi zvonovi, grom možnarjev, neštevilno

bander, ljudstva od sile znotraj in zunaj cerkve, velike trume ovenčanih devic, — večidel vse z razčesanimi lasmi in svečami v rokah, druge nosivše kip Marije D. na nosilnicah; zatim zopet množine dragocenih daril, ki jih je pobožni rod saboj prinesel Marii v poklon, — zraven tega veršeča godba, ter glasno petje zbranih množic v madžarskem, slovaškem, nemškem, hervaškem in slovenskem jeziku, zatim 25 infuliranih škofov in cerkvenih prelatov, poslednjič kardinal — pervak Scitovski, spremljevan od dveh krasno rudeče — opravljenih zasebnih husarjev in množica madžarskih plemenitnikov v dragoceni narodski opravi: misel na vse to me še ta trenutek napolnuje z nezmerno radostjo, in ponavljam na tem mestu besede, ktere sem takrat med svoje popotne zaznamke načertal, namreč: „Kri mi zastaja v žilicah in radosti mi kipi serce, ako pomislim srečo, da sem te silno imenitne procesije pričal bil.“ — 12 let je minulo od taistega dneva, pa še vse mi je ob moji drugi nazočnosti v Marijnem-Celju stalo v tako živem spominu, kakor bi se bilo včeraj godilo. —

Pa naj se vernem zopet k svojemu sedanjemu popisu.

Hitro minul je bil popoldan, in ko se proti večeru zvonovi z visocega stolpa oglasijo, snidlo se nas je pičlo število romarjev v velikansko cerkev k večernicam, ktere so se opravljale v milostni kapeli sredi cerkve, kjer se veršijo menda vse večje slovesnosti. Mogočni glas izversto donečih orgelj (o katerih bom kasnej govoril), pospremljevan od dobro vbrane instrumentalne godbe (za prosti saboto-večer pač kaj nenavadnega) odmeval je kaj lepo po prostornem svetišču in v nemal serca naše k češenju nebeške kraljice Marije. Veselil sem se že naprej, po skončanih večernicah viditi tudi sloveči obhod z lučicami (procesija, pri kateri vsak nese svojo gorečo svečico) okrog znotranjih strani cerkve; pa ljudstvo se je po zveršeni Božji službi porazšlo ali okrog spovednic, ali pa odhajalo iz cerkve.*) Tudi mene in mojega tovarša S — je velika trudnost kmal gnala pod gostoljubno streho „Schön-ove“ gostilnice, kjer so nama prav dobro postregli, dali čedno sobo, v katerih se je v snažnih in mehkih posteljah zdajci presladko zaspalo.

(Dalje nasl.)

Credo zavetje kristjanu v sedanjih časih.

(Msgr. Dr. Gaume.)

(Konec.)

XXI. Razlaganje.

1. Kdo nam bo razjasnil omenjene resnice? Kdo bo povedal, kako je bilo to mogoče, ko vendar pamet pravi, da to ni nikakor natorno?

Kristjan nam odgovori: To je prav lahko. Da se je keršanstvo tako razširilo, da je vse prejšnje poderlo, da sedaj svet vlada, to je skrivnost, ki je človeška pamet pregledati ne more. Kaj se ukvarjate z razlaganjem te skrivnostne resnice? Tako-le je: Ta Križani, ta Jezus iz Nazareta je Sin Božji, je Bog sam.

2. S tem je razjasnjeno vse. Ker je Jezus, Križani iz Judeje Bog, tedaj je vsegamogočen in je zamogel in zamore z najslabšimi pripomočki premagati najsilniše težavnosti. Ker je sam večna Resnica, studenec vse luči in vse kreposti, vse vednosti, tedaj je nekaj teh božjih darov razlil nad svet. In svet je veroval, je po tej veri

začel živeti in tako po keršanstvu prišel do visoke stopnje v verskih, mednarodnih in družbinskih zadevah!

3. Dokler se ljudstvo ni približalo Jezusu Bogu, studencu luči in popolnosti, tako dolgo je ostalo v temi in ponižanji; — ko je Njega sprejelo, se je začelo vdeleževati njegovih božjih darov, in če njega zapusti, zapade spet v prejšnjo temo — kakor zemljo tema pokrije, kedar solnce za gore zaide.

Tedaj to je vse razlaganje: To je storil Bog, keršanstvo je Božje delo, zgodil se je čudež!

4. In ko bi pa sedaj vendar še prišel kak širokoustni krivoverec, kak nejeverec nove šege in bi nam odgovoril na to: E kaj bo to čudež, čudežev ni! — Tedaj: če to ni čudež, da se je keršanstvo pri vseh teh težavah in nasprotjih tako in toliko razširilo, kakor smo vidili — tedaj v tem ni nič čudeža — tedaj tudi Jezus ni Bog, ni Sin božji, je tedaj človek kakor en drug, modrijan kakor drugi, le samo bolj bistroumen?! In dvanajst aposteljnov je 12 ribčev kakor so drugi ribči, in Bog ni bil z njimi!?

Tedaj, če je tako, ljubi nejeverec, potem je to kaj prav natornega, prav jasnega, naravnega, da je Križani iz Judeje z dvanajstimi nevednimi možmi vkljub vsemu svetu vendar ves svet spreobernal in do tal premenil? Kaj?

Če bi kak krivoverec pri vsem tem, kar smo do sedaj govorili, vendar kaj tacega terdil, kaj bi mu nek odgovorili? Kako bi hudobneža zavrnili? —

XXII. Poskušnja in sklep.

1. Rekli mu bomo: Dobro, če ni čudež spreobernenje sveta, če ni čudež to splošnje češenje Križanega iz Judeje, če Jezus ni bil Bog in če z aposteljni ni bil Bog, če je vse to prav natorno se zgodilo, — več kaj: ti bogatajec Strauss ali Renan, poskusi, poskusi še enkrat ti to reč! Stori ti vse to, kar je Kristus storil.

2. In mislimo si, da širokoustni Renan, ki je spisal dvoje prav brezbožnih bukev, v katerih terdi, da razširjanje keršanstva, da spreobernenje sveta ni nikakoršen čudež, da Jezus in aposteljni so bili navadni ljudje, da vse je bilo brez čudežev; mislimo si, da ta brezbožnik iz Pariza stisne pod pazduho svoje krivoverske bukve in hiti iz mesta ven, kjer najde pred svojo delavnico sedeti tesarskega sina, ga k sebi pokliče in reče: Jaz sem Renan, učen človek in terdim, da Jezus je bil zgolj človek, keršanstvo se je le po natornem potu razširilo. V mojih učenih bukvah boš vse to našel razloženo. Vidiš! Razun mene je bil skoz 18 sto let ves svet neumen, v zmoti. Da svetu to pokažem, sem sklenil, da še enkrat vse to storim, kar je storil Jezus.

3. In tebe sem pa izvolil, da boš prevzel delo Jezusovo. Sej ti je znano vse iz življenja Jezusovega. Le v vsem se ravno tako obnašaj. Ti si prav pripraven zato, tudi ti si sin tesarjev. Na delo tedaj — slava tvojeja imena bo svet napolnovala!

4. In mislimo si, da posluša ta človek nejeverca Renana, gre, si pokliče 12 navadnih ribčev, — jih pelje na bližnji griček in se vsedejo in jim vse razklada, kako se hoče za Boga razglasiti, če tudi je le človek, kako da hoče ljudi vse kaj novega učiti, celi svet prenarediti, čudne reči delati, se dati križati, od smerti vstati, — pa da tudi oni morajo na vse terpljenje pripravljene biti itd. itd.

5. Prašam sedaj: kaj bi ti ribči, kaj bi ljudje sploh odgovorili temu predlogu? Mislim, da nič drugega ne kot rekli bi mu: „Ti in tvoj Renan sta oba ali sama norca ali pa hočeta nas za norce imeti.“ Vem, da bi šli po mestu okrog in pravili, da se mlademu tesarju v glavi meša. In ne bilo bi se čuditi, ko bi zvedili še tisti dan, da so tega zmešanega človeka v norišnico vlekli.

*) Ne vem, ali se ta „lučni obhod“ nekako opuša, ali pa se ponavlja le ob večjih shodih in kadar je kaj več romarjev. Leta 1857 sem bil pričal tega lepega obreda, in je bil razgled iz visokih stranskih korov na večerno procesijo res silno lep in gniljiv. Pisav.

Vidite nejeverci in bogatajci, kam pridete, če hočete keršanstvo in spreobrnjenje sveta po Kristusovi veri kot človeško delo razlagati? Vidite, da bi se vam vse kot naj hujim norcem smejalo, ko bi vi hotli kaj tacega poskusiti, kar vendar terdite, da je bila zgolj človeška naredba? —

Kdor bi tedaj terdil, da se je naša sv. katoliška vera z zgolj človeškimi pripomočki po svetu razširila in ga prestvarila, — on bi kaj nespametnega terdil.

Keršanstvo se je pa vendar razširilo z močmi, ki jih človeška pamet imenuje neizrečeno slabotne, in si je svet podverglo in ga prestvarilo; — če tedaj ni mogoče, da bi se bilo to zgodilo po človeški moči, kaj ostane družega, kakor da se je zgodilo po Božji moči? Ali ostane kak drug vzrok te zgodovinske resnične dogodbe, kot Bog? Keršanstvo je tedaj delo Božje! Razširilo se je s čudeži! Zgolj človeška moč nikoli in nikakor kaj tacega ne premore.

Če je pa keršanstvo, če je vera naša, vera Jezusa Kristusa delo Božje, potem je gotovo resnično, pravo, edino resnično, edino pravo; ker le edino tisto je resnično, kar v Bogu ima začetek. In ker je tako, nam vernikom ne ostane družega, kakor da pri vsaki resnici, ki jo uči ta edino resnična vera Jezusa Kristusa, pri vsaki dolžnosti, ki jo naklada, zakličemo: **Credo, verujem!**

Tedaj: Keršanstvo uči: človek je grešil. — Verujem. Sin božji Jezus Kristus ga je večnega pogubljenja rešil. — Verujem.

Človek ima neumerljivo dušo. — Verujem.

Večno je pogubljenje v peklju. — Verujem.

Večno je veselje v nebesih. — Verujem.

Sv. keršanska katoliška cerkev, ki edina hrani resnico, bo obstala do konca sveta. — Verujem.

Keršanstvo pravi, da edina pot uiti peklju in v nebesa priti, je to, da storimo, kar nam veva sv. cerkev Kristusova. — Verujem.

Boga smo dolžni čez vse ljubiti in bližnjega kakor sami sebe. — Verujem.

Razžalnikom moramo odpustiti, ptujega blaga se ne dotakniti. — Verujem.

Čisto, ponižno moramo živeti. — Verujem.

Zakramenta sv. pokore in sv. Obhajila moram prejemati itd. — Verujem.

Če je pa keršanstvo resnično, če je pravo, če je Božje, tedaj je tudi edino resnično in tedaj vse, kar je nasprotnega naši sv. Kristusovi veri, vse tisto ni pravo, ni resnično, in vse ugovarjanje zoper našo sv. vero je prazno!

Tedaj prazen in neresničen racijonalizem, prazen je panteizem, prazen materijalizem, ateizem in naj se jim še reče kakor koli tem prikaznim starejšega in novejšega časa. Vse je lažljivo, prazno, popolnoma prazno. Resnica, edina resnica je v naši, v keršanski katoliški, v Kristusovi cerkvi!

In tedaj smo dosegli, kar smo želeli pokazati v teh spisih.

Credo! Verujem! — Verujem, da naša sv. Kristusova vera je od samega Boga, je tedaj prava, edino prava! Naj potem takem prihrumé preganjavci z mečem v roki, naj pridejo obrekovavci zoper sv. vero in cerkev, naj pridejo zapeljivci s svojimi izmišljenimi zvijačami, naj se vse peklenske moči upró zoper našo sv. vero: — Credo! verujem! Verujem, da je Cerkev delo Božje, da ona edina hrani resnico, da naša sv. vera edina ima pot do zveličanja, da le ona bo do konca ostala!

Tedaj je in ostane zares zavetje, mogočno zavetje kristjanovo v sedanjih časih in vselej:

Credo! Verujem!

Slovinci!

Snujte si katoliško-slovensko-politična društva!

(Dalje.)

Tudi v Avstriji si že od leta 1861 poslance volimo; in vendar še ne čutimo, da bi nam bilo kaj pomagano. Poslancem vkljub se narodove pravične želje zastran slov. jezika itd. ne spolnijo, davki vedno rastejo, veri liberalci zmiraj žugajo z novimi neprijaznimi postavami. Na prigovarjanje ministrov so poslanci tudi nesrečno pogodbo z Madjari poterdili, vsled ktere Madjarji na leto le 29 milijonov sto in osem in osemdeset tisuč goldinarjev obresti ali činžev od državnih dolgov plačujejo, da morajo vsled te pogodbe tedaj tiste dežele in kraljestva našega cesarstva, ki ne spadajo k vogerski kroni, trikrat več obresti z državnimi dolgovi plačati, se lahko razume. Prinesli so nam poslanci tudi čisto nove vojaške postave domu, vsled katerih mora vsaki državlján, če je le sposoben, vojak biti. (§ 1 po stave dane 5. decembra 1868.)

Poterdili so tudi postave dane 13. maja 1869 o deželni brambi (landvêr).

Za blagor naših trupel ali za časní blagor ljudstev poslanška večina nam ni preveč postregla, kakor se vidi iz teh postav. Temveč so se pa trudili v cerkvenih razmerah postave kovati, s kterimi so milijone državljanov užalili. — Tako postavim so dali postavo 25. maja 1868 o zasilnem civilnem zakonu in s to postavo so privolili onim, ki bi pri sklepanju zakona ne hoteli izpolniti dolžnosti katoliške cerkve, da se znajo dati pred posvetno okrajno politično gosposko poročiti. — Take potem posvetna oblast za zakonske spoznava, cerkev pa ne, ker jih za take spoznati ne more. — Veliko homatij in veliko hruša in nezadovoljnosti je bilo vsled te postave nastalo, potreba je je bilo pa tako kakor terna v peti, kajti samo le deset parov se jih je dalo pred posvetno gosposko po tej postavi poročiti. Da so to bili ljudje brez vere, to je samo po sebi jasno. Pa tudi to lahko vsaki vidi, da so ljudje brez vere naj večja nevarnost za človeški rod in za državo. Res jo je bil prav neki misijonar povedal bogotajcu, rekoč: „Jaz se pa samo le dvojnega na svetu bojim, namreč Boga in pa takega, ki se Boga ne boji.“

Naj večo skerb je pa večina naših poslancev zato imela, da bi šole brezverne storila. Tako dolgo so kričali judovski in drugi liberalni listi, nekteri srenjčani itd., da naj se šola od cerkve loči, da so nam resnično 25. maja 1868 postavo dali, vsled ktere škofje, dekani in fajmoštri v šoli nimajo ničesar opraviti, razun da še smejo keršanski nauk učiti in cerkvene vaje voditi.

Ako bi se v drugih bukvah, ki jih morajo otroci po šolah brati, tudi očitno ali skrito naša sv. vera in cerkev zaničevala, ako bi se otrokom v šoli tudi hinavsko sveta vera iz sere pukala, duhovniki bi ne mogli tega ubraniti, kajti otroke morajo stariši v šolo pošiljati, če ne, so kaznovani; — v šoli pa duhovniki po tej novi postavi nimajo oblasti učitelja siliti, da bi moral otroke v keršanskem duhu podučevati. V 2. § omenjene postave mu je to naravnost prepovedano, kajti drugi oddelek omenjenega paragrafa pravi: „Poduk v drugih predmetih v teh šolah je neodvisen od vpliva vsake cerkve ali verskega društva.“ Vsled tega paragrafa pa namerjajo tudi vse šolske knjige prenarediti in se že prenarajajo, ker jih bodo prihodnje leto že v šolah vpeljali. Vse se ima odstraniti v teh šolskih bukvah, kar bi znalo otroka na sv. katoliško vero in cerkev opomniti, ker hočejo jih tako vravnati, da bi jih rabili otroci vsake vere. Presladki imeni Jezus in Marija se ne smete nikjer več nahajati. Po nekterih kra-

jih so že božje martre iz šol spravili; tu pa tam se že tudi otrokom pravi, da naj v šoli nikdar več s „hvaljen bodi Jezus Kristus!“ ne pozdravljajo. Ali se ima pred šolo moliti ali ne, je le iz pedagogičnih obzirrov presoditi, kakor Švicer Koresp. piše (Glej Vaterland šte. 94 t. l.), je toraj volji učitelja prepušeno; k šolarški sv. maši se otroci ne smejo siliti. — Pa ljudstvo o tem čisto drugač sodi. Na poseben način se tej postavi na Tirolskem ljudstvo zoperstavlja.

Kamor koli pridejo novi namesto dekanov postavljeni posvetni šolski nadzorniki šol ogledovat, — večidel šole prazne najdejo.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Katoliška družba je imela 1. majnika prav prijazno opravilo na ličnem Rožniku. Okolišinam primerjena pridiga je bila o 1. 8, potem so imeli v. č. o. gvardijan in fajmošter Salvator peto mašo. Vse je bilo prav spodbudno. Vreme se je bilo lepo vravnalo in sošlo se veliko družnikov in družih pobožnih vernikov. Pri darovanji za ubožne je prišlo 42 gl. 84½ kr. Bog plačaj darovavcem! Marsiktera solzica se bo posušila s tem lepim darom. Omeniti moramo o ti priliki, da k priserčnosti tega opravila je veliko pripomogla znotranja lepota cerkvice na rožniku, ki so jo č. o. frančiškani nedavno tako lepo ozaljšali in obnovili, da mora vsako le kolikaj občutno serce prav razveseliti in močno k pobožnosti vnemati. Bog daj katoliški družbi moč in pomoč, da bi mogla veliko storiti za poživljenje katoliške zavednosti in za čast katol. cerkve.

Iz Klanca pod Kranjem. Sme se terditi, da tisuč in tisuč solznih oči so visokorodni gospod Anton baron Cojz, lastnik boške grašine, deželni poslanec itd. s svojo dobrotelstvom že oterli. Splet so odperli svojo milo roko, in z znamenitim milim darom 150 gld. so razveselili tukajšne pogorelce, ki jim je požar velikonočno nedeljo naklonil kaj tužne pirhe, kakor je bilo po časnikih že omenjeno. Pa tudi stradajoče živinice pl. gospod niso pozabili, ker blagovolili so veleti svojemu oskerbniku, naj slehernemu teh nesrečnih posestnikov podeli v primeri potrebne živinske piče, namreč sena. Nič se ne čudim, da so obdarovani ginjenega serca svojo zahvalo izustili, rekoč: Bog ohrani še mnogo lét našega milega, blagodušnega Boškega očeta!

Pri ti priliki pa izrekujemo zahvalo tudi našemu prečastitemu gospod dekanu, ki so se milostljivo na nas ozerli, ter nas prec v prvi sili obdarovali z denarnimi zneski in živinsko kermo. Kdor naglo dá, dvakrat dá.

G....č.

Iz Volč poleg Tomina, 24. aprila. Včeraj dopoldne je bilo v naši farni cerkvi prelepo opravilo, katero s tako slovesnostjo pri nas sicer ni bilo v navadi. — Obhajalo je namreč 60 otročičev obojega spola slovesno svoje prvo sv. obhajilo.

Naj omenim, da našo faro oskerbujejo od novembra meseca pret. leta učeni in previdni prečast. gosp. fajm. Anton Rutar, v vsakem oziru pravi duhovni Oče, neutrudljivi delavec v nogradu Gospodovem. Pričeli so koj po božičnih praznikih otročiče podučevati v keršanskem nauku, ter je terpelo podučevanje celi pustni čas nepretergoma. Otrok, ki so k poduku hodili, je bilo čez 200. Rajni gosp. fajmošter so bili več časa bolehnji, in niso mogli mladine tako podučevati, kakor je bilo želeti. Dosti truda je toraj zdaj stalo, da so jih spodobno pripravili k temu naj imenitnejšemu opravilu. Danes teden so bili očitno v cerkvi oznanili, da bodo otroci v saboto imeli prvo sv. Obhajilo, ter so vse farane, posebno pa stariše k tej slovesnosti povabili. Vdeležilo se je še precej ljudi prelepega opravila. V petek, predve-

čer, opravili so bližnji otroci sv. spoved; daljni pa v saboto zgodaj. Ob osmih stopijo duhovni Oče pred zbrane otroke, jih spodbudljivo nagovorijo in h koncu opomnijo: Otročiči! vaša ura se približuje, — kralj nebes in zemlje pride itd. in ni ga bilo med nazočimi, da bi se mu ne bile solzice v očeh zablisketale. Odmolijo z otročiči tri božje čednosti glasno, spremljajo jih v lepem redu do kerstnega kamna, jim tam razkladajo, kaj da so botri namesto njih pri sv. kerstu obljubili, pokleknejo in z otroci kerstno obljubo glasno odmolijo; potem zopet otroke k obhajilniku pripeljejo, in klečé z njim odmolijo obžalovanje ali grevengo. Zdaj pa pride naj svetejši trenutek. Ko gospod duhoven trikratno: „Glejte Jagnje Božje“ izrekó, začno otročiče obhajati. Ginljivo in ljubeznjivo je bilo viditi, ko so otročiči iz rok duhovnega Očeta ljubega Jezusa prejemali, in reči moram, da tudi pri odrašenih tacega spodobnega obnašanja in lepega vedenja še nisem vidil. Po sv. obhajilu je bila sv. maša. Po sv. daritvi odmolijo gosp. duhovni pastir z otroci molitvice po obhajilu in razdelijo med obhajance lepe podobice: „Spomin na prvo sv. obhajilo.“ Razlagajo otrokom, kaj te podobice pomenijo — in da želijo, naj bi otroci podobice ne zgubili, temuč jih pri posteljah hranili, ter se večkrat na nje spominjali itd.

Povem ti, dragi čitatelj! da sem bil že pri več slovesnostih, ki so se tu in tam po cerkvah obhajale, ali slovesnost čez vse slovesnosti je prvo sv. obhajilo dobrih otrok, ako ga duhovni pastir slovesno napravi.

En Volčan v imenu mnogo družih.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Konec.) Za nameček dodam še dve opombici. Kakor senca za človekom gré, gredó za misijonarji prodajalci sladkarij, podobice in enakih drobnarij. Prodajalcem sv. podobice, križcev in molkov ni nič reči; vernemu ljudstvu je s tem vstreženo, ker si takó za blagoslovljenje potrebnih reči vsaki sam lahko odbere in kupi. Na prodajalce sladkornih in enakih spominkov pa bolj paziti kot se po navadi godi, bi pač ne bilo napačno. Kolikokrat — skoraj večidel — se prijatlom ali znanim namesti keršanskega spomina od božje poti ali sv. misijona prinaša in daruje pisan strupen gad. Tako namreč in nič boljše ne morem imenovati tistih v raznobarvene, narezljane listike lepó zavutih sladkarij z nesramnimi napisi grešne mesenosti. Ne le enega, ampak več izgledov bi lahko povedal, kako je bil tak spominek nedolžni deklici res strupen gad, ter prvi klep grešnih verig in neznanega pohujšanja. Takim lakomnim prodajalcem umazane robe res veljá stara prislovica:

Kjer Bogú na čast hram stoji —

Si tud' satan šotor prisloni.

Res, taki brezvestni prodajalci svoje šotore naj rajši okoli cerkvenih stén in vrat prislanjajo, v katerih prodajajo prav ko namestniki stare kače nesnago in pohujšanje. Če le komu, gotovo tem veljá tisti bič Kristusov, s katerim je prodajalce bil izgnal iz tempeljna; ker gotovo prodajalci pohujšljivih sladkarij so pravi bratci in sestrice nekdanjih oskrunjevalcev tempeljna, le da jih še prekosijo; ker, če tudi so uni tempelj Božji s prodajo oskrunovali, pa takega pohujšanja niso delali. Njim, se vé, da je zastonj govoriti, ker nimajo „ušés za poslušanje,“ ampak le oči za dobičkarijo. Moram pa reči (Prosim — ne za zamero, ampak za nezamero), da tudi duhovniki na to premalo pazijo, večidel pa nič ne. Res, ne dá se vse ustaviti, skušam sam že več lét —, dalo bi se pa vender marsikaj in znabiti prav veliko, ko bi vsi in povsod bolj na take prodajalce pazili. Če le eden ali drugi to stori, se vé, da brezvestneži berž pravijo: E saj gremo povsod, pa le „oni“ in še kaka dva — ste tako sitni, drugi pa nič ne rečejo. Hudo očitanje! ne vem, ali za dva, tri „sit-

neže,“ ali za druge „nesitneže.“ — Mislim pa, da odgovornost je za vse toliko večja, ker se to prodajanje godi ravno pri cerkvenih vratih ali sicer okoli cerkve; tedaj na cerkvenem zemljišči. Ko je Kristus prodajalce nedolžnih za daritve pripravljenih žival iz tempeljna izganjal, menda tudi mi ne smemo rók križem deržati. Da nas imajo taki prodajalci v svojem imeniku za sitneže zapisane, da smo tudi od mnogih drugih grajani, od katerih bi se človek ne nadjal, je pač vse res, ali: „non est discipulus super magistrum; — učenec ni nad Učenika. Si Patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos Ejus? Ne timueritis eos etc. (Matth. 10.) Res, hočemo boljše imeti učenci, ko naš Učenik? Naj berž tudi Njemu niso prodajalci in menjevalci rók poljubovali iz hvaležnosti, da jih je bil izgnal iz tempeljna z bičem. Da malo pomaga, nas ne izgovarja. Marsiktera reč malo pomaga, pa — za sad in prid nismo odgovorni — za delo smo odgovorni. Mislite kali, da po izgnanji Kristusovem niso prodajalci in menjevalci več v tempeljnu prodajali in menjevali? Nekaj pa le pomaga. Tako na neko božjo pot nekterih prodajalcev že več lét ni bilo, ki so popred naj več izgovorov in zagovorov vedili, in drugi le še skrivaj tako robo štulijo in prodajajo; in to — je že nekaj. Pri našem misijonu pa tudi ne enega prodajalca te baže ni bilo; saj jaz ga nisem zapazil, dasiravno sem vsaki dan pogledoval. Neka prodajalka se mi je posmejala, ter rekla: Zdaj pa nimam nič za njih! — se mi je že dozdevalo, da nas bodo obiskali. Tako je pošteno, ji pravim, pa ravno zdaj imaš blagó tudi za-me, ter sem več reči pri nji kupil, ko bi jih sicer ne bil. Tako sva bila oba zadovoljna; in proč gredé sem si mislil: Če tudi sitnež; nekaj se le opravi! —

Zadnjič še beseda o „družbi poštenosti.“ Da bi se namreč ložej in bolj gotovo sad sv. misijona ohranil, gg. misijonarji po željah duh. pastirja navadno vpeljujejo stanovne družbe in sicer družbe poštenosti posebej za možé, za žene, za fante, in dekleta. Od potrebe in velike koristi takih družb ne bom veliko govoril; ker vsaki se lahko tega sam prepriča, če le malo po svetu pogleda. „Vladar tega temnega sveta“ (Efež. 6, 12.) je satan sam, kateri po besedah sv. ap. Petra (I, 5) „hodi ko rijoveč lev, ter išče, koga bi požerl.“ Njegovih pomagačev je ko listja in trave, in kdo vé, če ne dan današnji še več kot nekdanj, in od tod vsakoverstnega pohujšanja toliko, da menda „bi bili zapeljani tudi izvoljeni, ko bi bilo mogoče.“ (Mat. 24.) Tu ne pomaga samo dobra volja, — tako imajo po misijonu z malo izjemo skoraj vsi; treba je krepke pomoči. Če je kdo dobro voljo imel, sta jo imela gotovo Adam in Eva; ali — padla sta, in bi mi ne — med svetom, polnim pohujšanja? Pretresljiva je beseda sv. Avguština: „Pekel je poln dobre volje,“ in če pomislimo, kako pri dandanašnji toliki zapeljivosti dostikrat naj pobožniši odpadejo, si moramo pač želeti združenja. Naj tedaj tudi tu za duhovni blagor veljá cesarjeva glasilka: Viribus unitis, ki je resnično dandanašnji potrebniji, kot nekdanj. Vem sicer, da je neumno stare, minule čase le hvaliti, sedanje pa le grajati, vsaki čas ima svojo dobro in svojo slabo stran; vendar pa je tudi gotovo, da čas od časa se razloči in da je treba dobrih pomočkov časa se poprijemati, da se nevarnosti časa odstranijo. Enak dober pomoček nam podaja današnji čas tudi za izveličanje. Dandanes je vse v družbah: za železnice, za kupčijo, za narodne pravice itd., brez njih se skoraj nič imenitnega ne dožene. Nas mar ne učí to siloma, da za naj imenitniše delo — delo našega izveličanja — se tudi poslužimo takega združenja ko dobrega pomočka? Sej se tudi celó za slabe namene združujejo: za zatiranje človeških pravic, narodnih in duhovnih, zlasti cerkvenih.

Od nekdanj se hudobneži dobro med seboj poznajo in zoper pravičnost sklepajo. Znano je, kako so vsi krivoverci, med seboj si še tako sovražni, vendar edini in sklenjeni, kadar delajo zoper kat. cerkev. In dandanašnji ima vsaki časnik svoje namene, zoper kat. resnico vsi enoglasno vpijejo in kričijo. Ali naj bo tedaj le katoličan sam samotni zoper naj večí nevarnost? Ali naj bo le kristijan ko ptujec v grešnem Jeruzalemu brez družbene duhovne pomoči?

Saj od sovražnikov se učimo sklenjeno in druženo se boriti za keršansko poštenost, za izveličanje duš. Jaz mislim, da se to preveč prezira v današnjih časih, in da bi bilo več poštenega kerš. zadržanja, tedaj več rešenih, ako bi bile povsod vstanovljene stanovne družbe, ter bi se prav vodile.*) Tedaj „časi so hudi, ne bodite brezumni, ampak umejte, kaj je volja Božja.“ (Efež 5.)

Kar tiče stanovske družbe pri misijonu, se priporočajo še tudi zavolj družih obilnih duhovnih dobrot. Naj tedaj še to ob kratkem omenim. Stanovna družba ne tirja od svojih udov nič družega, kakor zvesto spolanovanje keršanskih dolžnost, ktere že tako tudi sv. vera od vsakega tirja. Pristop in odstop je prostovoljin. Le očitni grešniki se ne sprejemljejo, ker se s keršansko stanovno poštenostjo ne vjema; zato se udi, česo začeli pozneje nepošteno živeti, ali začasno ali za vselej zbrisejo. Vsakemu stanu se posebej naroča, da naj svoje stanovne dolžnosti zvesto spolnuje; ravno tako se varovati in ogibati slabe tovaršije, kerčem, iger, vasovanja in ponočevanja itd., ob kratkem, vsih nevarnih navad in razvad, ker „kdor svet ljubi, v njem ni ljubezni Božje.“ (I. Jan. 2, 15.) Pri svojih starih razvadah ostati, bi se gotovo ne reklo: „Starega človeka z njegovimi deli sleči in novega (v Kristusu) obleči (Kološ. 3, 9.); tedaj bi bil pa tudi gotovo sad sv. misijona zgubljen in kristijan kmalo spet v starih pregrehab. Molijo pa družbani drug za družega vsak dan očenaš in česenamarijo s čast bodi Bogu, . . . kar pa se vé, tudi pod grehom ni zapovedano. Duhovne dobrote za ude so: Družniki se med seboj vdeležujejo nasprotno vsih dobrih del in molitev. Na dan pogl. praznika, ktereга ima vsaki stan posebej, zadobi vsaki ud popolne odpustke, če vredno sv. zakramente prejme in nekoliko po namenu papeževem moli. Ker pa ne morejo (zlasti v večih farah) vsi družbani tisti dan svoje spovedi opraviti, veljajo ti odpustiki tudi že tri nedelje pred in tri nedelje po prazniku stanovnega zavetnika.

Tudi zamore vsaki ud enkrat čez leto popolni odpustek zadobiti na dan, ktereга si sam odloči. Nepopolne odpustke zadobijo družniki in sicer za 7 let in 7 kvadragen (t. j. 7 krat po 40 dni), kolikorkrat so pobožno pri sv. maši in molijo za soude. Za 5 lét, kolikorkrat umerlega družnika k pogrebu spremljajo. Za 100 dni, kolikorkrat vsakdanji očenaš in česenamarijo za družnike pobožno opravijo. Vsi ti odpustki se zamorejo dušam v vicah darovati. Spet dokaz, da je sv. misijon v veselje in duhovni prid živim in mertvim.**) Tako so res stanovske družbe po misijonu vstanovljene po molitvi, po izgledih in po duhovnih dobrotah vse pripravne ter pomagljive, da spokorniki ložej „grehu odmerjejo in pravičnosti živijo.“ (I. Pet. 2, 24.) O. A. M. D. G. et S. A.!

Od sv. Petra pri Mariboru, 27. apr. — Velikonočni ponedeljek so bili pri nas mil. knezo-škof Jakob

*) Ali bi ne bilo čas in potreba tudi po Slovenskem napraviti kat. družb po izgledu kakor so po Bavarskem, Tirolskem sem ter tje po drugem Nemškem, saj po večih krajih, farah? Jaz mislim da; ljudstvo ne vé, kaj se godi in grojé, če nas liberalizem: spijoče in nevedne prenagli in prekaní.

**) Obširniše od tega govorijo in podučujejo stanovne knjižice, natisnjene pri R. Milic-u v Ljubljani.

Maksimilijan. Ta dan je tukaj pri „Gorski Materi Božji“ vsako leto velik shod. Milostni knez so se bili pred svojim odhodom v Rim k Gorski Mariji obljubili, ako se srečno vernejo. Zato so prišli dopolnit svojo obljubo. Maševali so na „Gori,“ veliko ljudi obhajali, pridigovali in še pri veliki maši ostali. Obiskali so tudi ob enem bolnega vincarja blizo cerkve, ter mu podelili sv. apost. blagoslov v veselo tolažbo bolniku in v spodbudo drugim. Popoldne so šli zopet na „Goro“ k večernicam. Pridobili so si viši pastir v svojem obnašanju ta dan posebno serca vernikov, ki so vidili njih sinovsko zaupanje do Božje Matere.

Naše „šolske sestre“ so si pridobile že v tem kratkem času svojega bivanja tukaj serca farmanov, posebno pa otrók, ki jih odkritoserčno ljubijo in spoštujejo. Vpliv njihovega dela je viden in velik na vse strani. Že imajo razun vsakdanje šole tudi nekaj deklic je v posebni izreji in v stanovanju. Tudi je stopila k „sestram“ ena pripravnica, deklica pridna iz domače fare, ki se marljivo pripravlja in vadi za svoj prihodnji poklic. Od blizo in daleč vodijo matere hčericice svoje semkaj v šolo. Pogodbe ali pogoji za sprejetje se zvedó pismeno pri tukajšnjem „predstojništvu šolskih sester.“ Po dosedanjih zmiraj vgodniših okolišinah se smemo zanašati, da se bodo šolske sestre za terdno vstanovile, kar se je prej zdelo nemogoče in neverjetno.

Iz Stajarskega. Dan 20. sušca smo tukaj v Galiciji pokopali dunajskiga mestjana, g. Andreja Vogrin-a, pobožnega moža, kateri ni prišel na deželo zdravja iskat, ampak lepo se k smerti pripravil. Z nagrobnega govora naj samo naslednje sem postavim. Bil je Vogrinec Slovenec, sin nemških staršev, rojen na Kapelah blizo Busec, poslednjič vradnik pri namestnji spodnje Avstrije na Dunaju. Žena je doma v Galiciji. Imel je 2 otroka, katerih je eden petošolec. Če ravno mi je njegovo življenje neznano, kažejo znamenja, da je bil pobožen kristjan. Latinski jezik je rabil za svoje molitve. „Coeleste palmetum“ je naslov njegovega molitvenika, ki je podoben brevirju duhovnikov.

V to knjigo je zapisoval svoje spovedi. 1863 je opravil vesoljno spoved. Potem je vsako leto 4 ali 5krat bil pri spovedi. Listi v knjigi kažejo, da je ni le samo ob nedeljah, ampak vsaki dan nar manj 2krat rabil, namreč pri jutranji in večerni pobožnosti. Kdo bi ne želel, da bi bili cesarski vradniki ravno takega katoliškega duha navzeti; naše cesarstvo bi gotovo na boljših nogah stalo, ne strašil bi nas civilni zakon, ne brezverne šole, in še marsikaj drugzega ne. Za smert bolan pride Vogrinec v naš kraj; v glavnem mestu nežne postrežbe vajen, vzame pri kmetu si streho in postrežbo. O prihodu ni bila njegova prva skerb po zdravniku, ampak po spovednika.

Pri sv. Obhajilu so se pričujoči zgledovali nad njegovim lepim obnašanjem. Po dokončanem opraviilu mu roko podám, ki jo spoštljivo poljubi, rekoč: O kako lahko mi je zdaj; zdaj rad umerjem; vi ste mi angelj tolažbe; nisem prišel na deželo zdravja iskat, ampak se k smerti pripravil. Kmalo potem je obmoknil. Drugi dan je umerl za pljučnim prisadom, star 37 lét.

Z Gorenskega. — (Nekoliko besed o nezmotljivosti Papeževi). Rim s svojim velikim cerkvenim zborom je taisto mesto, v kterega se z veseljem in zaupno ozirajo že od delj časa verniki vesoljnega zemeljskega kroga, in tedaj tudi mi Gorenci, kar naj nam „Laibacherica“ in „Tagblatt“ vender zameriti ne blagovolita.**) — Ali z verniki vred pa prežijo na Rim tudi še mnogi

drugi — kar je zopet „Laibacherici“ in „Tagblatt-u“ dobro znano —, ki naj bi pač rajše vse kaj druzega počenjali, kakor da pretehtujejo reči, o kterih ali ne morejo, ali pa nočejo pravega umeti. Zlasti „nezmotljivost papeževa“ nekterim vekačem in širokoustnim hlastačem ne dá mirú in pokoja; na vse strani modrujejo, da bi spodbili — kaj čemo drugač reči, kakor same besede Večne resnice — Zveličarja namreč, ki je že sam izgovoril nezmotljivost papežovo, rekoč: „Ti si Peter (skala), na to skalo bom zidal svojo cerkev, in peklenške vrata je ne bodo zmagale. In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva; in kar boš ti zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih; in kar koli boš ti razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ — In kdor je že kdaj pasijon bral ali ga brati slišal, vé, kaj je Zveličar po zadnji večerji govoril Petru, rekoč: „Jaz pa sem prosil za tebe, da ne jenja tvoja vera; in ti — poterdi svoje brate!“ — Kakor pa peklenšček že zdaj strašno vije (in to sicer v svojih priveržencih) s tisočerimi répi zoper sv. cerkveni zbor, toliko še hujše pa bo še bruhal serd in ogenj zoper zbrane cerkvene očete tedaj, kadar enkrat nezmotljivost Papežovo za versko resnico izrekli bodo. Da se to zgodilo bo, kar nič ne dvomimo; da pa je ta izrek tudi potreben, resnično potreben, kdo bi zlasti naše dni dvomil nad tem? Nasprotniki katoliške cerkve sami silijo zbrane škofo k temu. Zdaj sicer delajo na vse kripnje takemu sklepu nasproti z neštevilnimi zvijačami in lažmi; bodi vender Bog zahvaljen, da jih izmed resnicoljubnih vernikov redko kdo, ali pa nobeden ne posluša. In ko bi se tem antikristovim pot-gladivcem posrečilo, da bi sv. cerkveni zbor prašanje o nezmotljivosti Papeževi res „ad acta“ (na stran) djal, misli li kdo, da bi ta „pláža“ potem mirovala? O, kaj še! Potem bi bilo še le veselje staro- in novošegnega paganstva popolnoma; potem bi še le vpili: No, zdaj pa vemo, koliko imamo deržati na katoličanstvo! Če si cerkveni zbor sam ni upal izreči, da papež je nezmotljiv, je vender le to res, kar smo mi terdili, da se mora popiliti (in družih tacih sanjarij več). In ker bi cerkveni nasprotniki določenje nezmotljivosti papeževe tako radi spodkopali, bi li deržali potem še kaj na škofo? „Sej se še papež lahko zmoti, kaj bi se pa škofje ne!“ bi potem lahko na vse usta terdili. Iz teh kratkih priprostih besedi vsakdo lahko razvidi in posname, da je resnično za naše čase neogibno potreben izrek sv. cerkvenega zbora: „Papež je v verskih rečeh nezmotljiv!“ in k sklepu še pristavimo: kolikor pred se bo ta verska resnica očitno izrekla, toliko bolje bo. Neduhoven.

Iz Rima. Veliki petek. — Danes celi Rim na znane daje, da je žalostni dan, da je dan smerti Gospoda, ki je bil pokoren svojemu nebeškemu Očetu do smerti, do smerti pa na križu. Zvonovi molcé, trombe ne pojó, vojaki imajo s črnim suknom prevlečene bobne, viditi je tu in tam černe bandera, s pomoljnikov (balkonov) in oken visijo černe plahte, okna prodajalnic so s črnimi zagrinjali preprežene. Glavno mesto katoliške cerkve očitno na znanje daje, da ta dan, ki se je pred 1837 leti zemlja v černo zagrinjalo zakrila, kadar ji je solnce svoje žarke odreklo, da ta dan, ko je naš Odrešenik na križu nezmerno terpel za naše odrešenje, da ta dan sosebnost naj slehernega kristjana serce žaluje. Tudi več cerkvá je znotraj s črnimi zagrinjali prevlečenih, tako da bi človek mislil, da je prišel v kak podzemeljski prostoren grob.

Okoli devetih zjutraj so prišli sv. Oče v baziliko sv. Petra po svojih skrivnih stopnicah, ki peljejo iz Vatikana do kapele presv. Rešnjega Telesa. Od tod so šli s svojim navadnim spremstvom sredi straže, ki stoji o

*) Ta spis je zaupljivo zdravi odglas izmed našega naroda, torej je dolžnost mu prostor privošiti. Vr.

**) S kako pravico bi zamerila, ko sama blezo nista dosti manjkrat v Rimu, kakor sam Garibaldi s svojim mačjim očesom? Vr.

tacih priložnostih vselej po sredi mogočne velike in prostorne cerkve, — v prezbitერიjo, ki se razširja med konfesijo ali grobom sv. Petra in med zadnjim oltarjem konec bazilike, v katerem je hranjen prestol sv. Petra. Tu so bili že pripravljene vsi škofje vesoljnega zbora. — Opravljaj je cerkvene sv. šege tega žalostnega dne kardinal Askvini (rojen v videmski okolici). Po pasijonu, ki so ga papeževi pevci peli umetno, pomenljivo in razločno, je imel v pričo sv. Očeta in vsih zbranih škofov govor minorit P. Janez Anton Bonelli. Živo je pred oči stavil velikost Jezusovega terpljenja, in je v sercih budil občutke žalosti zavoljo greha, občutke milovanja Jezusa terpečega, pa tudi veselje sklenjeno s hvaležnostjo zavoljo odrešenja od greha in od večnega pogubljenja.

Po govoru je bil odkrit sv. križ, dozdej od tihe nedelje zagernjen, in prekrasno sta različna kora papeževih pevcev pričela peti: „Popule meus, quid feci tibi?“

Prišli so na to sv. Oče s svojega prestola ter so klečé počastili sv. križ, ga kuševali in objemali. Pozabili so o ti priložnosti na vse pričujoče, čutilo imeli „Crux de cruce“ le za Križanega, in goreča ljubezen, ki jih vedno navdaja do Križanega, se jim je brala na obrazu, posnemala z vse njih obnaše. Dolgo so klečali, tako da se je pričujočim predolgo zdelo, ter so se vsi zamaknjeni v Križanega pogovarjali v sercu z Njim, ki ga tako preserčno ljubijo.

Zdelo se je pričujočim, da pred križem prosijo, da bi katoličanje zvesti ostali svoji veri, naj bi pa tudi sprejeli križ preganjanja in težav zavoljo ljubezni do Križanega, naj bi se ne sramovali nikdar Njega, „kteri, ko je bil Sin Božji . . . , ko je bil umorjen, je vsem, ki so mu pokorni, postal vzrok večnega zveličanja.“ (Hebr.) Prosili so tedaj sv. Oče pred križem gotovo za pokorščino vsih kristjanov do cerkve in prestola Kristusovega namestnika na zemlji, da bi le to iskali, kar je nebeškega in Bogu dopadljivega. Prosili pa so tudi, da bi bil na svetu „en hlev in ena čeda,“ da bi se vsi drugoverni obrnili k katoliški cerkvi. Gotovo pa so se tudi spominjali svojih križev, ki jih oni, „Crux de cruce,“ vedno nosijo, ter prosili moči, da bi križ nosili voljno do konca; pa da bi tudi njih bratje, očetje vesoljnega zbora, voljno, krepko in vedno nosili, v vsem z njimi sklenjeni, križ, ki ga jim je nebeški Učenic naložil na njih rame. In ko še enkrat križ objemaje poljubijo, in ravno takrat iz sto ust zedinjenih prelepo ubranih glasov „Crux fidelis inter omnes arbor una nobilis“ gromeče med visocimi oboki bazilike doni, da se prekrasno razlaga, se je zdelo, da se je njih obraz razvedril, da sveto veselje in prečudna serčnost se blišči na njih obrazu, ker si mislijo v sercu: „res, ti o zvesta bramba, sv. križ, ti me spremljaš,“ ti si „dulce lignum,“ ki po tebi teče kri mojega Zveličarja; — tedaj se na te zanesem, nič se ne bojim. „Nulla silva talem profert froude, flore, germine;“ tedaj se tebe poprimem, ti si moje pribežališče v sedanjih nasprotnih časih, ker „sola digna tu fuisi ferre mundi Victimam.“

Ljubim te, oklenem se tebe in bom prišel po širocem morju britkost, v ktere je tvoja cerkev dandanes zatopljena, z njo vred v zaželeno zavetje, ker ti zamoreš „portum praeparare arca mundo naufraga.“ Ti, o križ, si moja kraljeva palica, ti moj meč, ti moja vojska, s katero bom vselej zmagal; moje vse si ti, o križ! Vso moč imaš v sebi ti, o križ, „quam sacer cruor perunxit, fusus Agni corpore.“

In zares prav imajo ta sv. mož, ta „crux de cruce,“ da tako terdno zaupajo na sv. križ. Sej križ je vselej zmagal. Kljubu nasprotnikom že ob času aposteljnov se je vstanovil po vsih krajih rimskega cesarstva. Ko

se je ta križ bliščeč ko solnce na nebu ob času Konstantina prikazal, je dobil prostost kraljevati na zemlji, in ako ravno preganjan sv. križ v kristjanih, v njih škofih in duhovnih, v njih sv. Očetu, ako ravno tert, zaničevan, se vendar zopet povzdigne, in se razširja njegova moč od dne do dne bolj in bolj. — Kraljestva in carstva so minule, križ je obstal; nejeverstva in krivoverstva so ga v nič devale, križ pa je le razodeval zoper nje svojo moč; kakor gobe, ki po dežji zrastejo, v malo dnevih pa usahnejo, tako se bodo tudi vse današnje lažnjive modrovanja z vsim nesrečnim mavtarstvom vred zgubile, križ pa bo kraljeval po vsih krajih in deželah sveta, od Irskega pa do Japonskega, — od piramid do Gondokore in do predgorja dobrega upanja, — od Lepointa pa do Magelana, — z eno besedo: po vsem vesoljnem svetu.

S takim upanjem sv. Oče veseli vstanejo in se podajo nazaj na svoj prestol, in za njimi gredo počesevati in kuševati sv. križ kardinal Askvini z drugimi kardinali, in vsi, ki so pri sv. maši stregli, in k zadnjemu vsi knezi in udje iz kraljevih hiš.

Med tem časom pa se je „Crux fidelis“ iz ust papeževih pevcev razlegal močno in močno po vsi velikanski baziliki — tako, da se je ta glasba vtisnila v serca vsih pričujočih; in ni moč pozabiti tih prekrasnih akordov, ter zmerom po ušesih doni „Crux fidelis,“ in da serce kar ni zmožno ločiti se od besede: Crux fidelis. „Zares zvest je križ, — in kdor drugod prijatla išče, — ne najde ga; v križu pa ga najde, ta nas spremlja, ta nas vodi prav do zadnjega trenutka našega življenja, in še tam nam se sam sebe položi kakor berv, da se bomo po njem in po kervi, ki se razliva po njem, preselili iz težavnega življenja v srečno večnost. — In vedno od takrat in tudi že poprej se vsaki, kadar pride v baziliko sv. Petra, rad obrača gori na veliki bliščeči križ, ki stoji visoko nad konfesijo; in kadar se kdo spreha ja sem ter tje po Rimu, ali zunaj Rima, vselej mu kliče velikanski križ verh kuple sv. Petra v serce: „Crux fidelis; — ecce cruce m fidelem,“ ki je tvoj prijatelj.

Ko je menilo počesčevanje sv. križa, so se sv. Oče podali v procesiji v kapelo korovo. (Ta kapela je tretja po tem, ko prideš skoz velike vrata v baziliko, in sicer na levi strani nasprot kapeli sv. Rešnjega Telesa.) Z njimi so šli v procesiji vsi njih domači prelati in njih domača duhovščina, vsi kardinali, in za njimi rimski magistrat (mestni odbor). V ti kapeli so sprejeli sv. Oče sv. Rešnje Telo, ki se jim je v roke dalo, so ga v procesiji nesli po baziliki v prezbitერიjo, ter ga položili na altar, da je potem kardinal Askvini sv. mašo doveršil. Potem so se sv. Oče vernili v svojo dvorano, med tem so blagoslavljali brezštevilno množico pričujočih v baziliki.

Iz Rima. 24. aprila. Danes je bila tu v baziliki sv. Petra v zborni avli tretja velika zborna seja. Šege, s kterimi se je seja pričela, so ravno tiste, kakor so bile 6. janv. pri drugi seja. Po sv. maši je Mons. Valencijani, škof Fabrijanski, z močnim in umevnim glasom bral „konstitucijo dogmatično (veroučno), in to branje je štirideset minut terpelo. Na to so glasovali. Vsaki škof, ki mu je bila ta konstitucija všeč, je rekel „placet“ (povolji); ko bi kteremu ne bila všeč, bi bil glasoval „non placet,“ ni mi po volji; toda tega glasú ni bilo slišati, temveč vsi so odgovorili: „Placet.“ To glasovanje je terpelo dvé uri; na to so govorili sv. Oče; odpela se je zahvalna pesem, in dali so sv. blagoslov. Terpela je seja od devetih dopoldne do ene popoldne. (Konstituc. drugi pot.)

Razgled po svetu.

Odpravljene batine pri otrocih oživele. Tirolski inšpektor Egger je v Bervangu šolo vizitiral. Učitelj, ob enem deželni poslanec, se je odpovedal izpraševati. Sedem dečkov kmalo na to odide. 20. aprila pa pride okrajni glavar v šolo, pokliče 7 unih fantkov iz klopi, in reče učitelju, da naj malemu harambašu unih „puntarjev“ dá 10 šib po roki, drugim pa po 5. Ker se učitelj brani, pride pripravljeni berič, in dá jih še ne 12-letnemu dečku 10 po roci, drugim 7- do 8letnim pa po 5. To pa je storil novodobnik brez preiskave — samo na storjeno ovado. Nova čra bode tedaj z beriči otrokom jih po roki mazala, ki tatov in pobijavec več tepsti ne smé?

Knezo-škofijsko obiskovanje po šolah opravljajo sedaj škofovi pooblastniki po Tirolskem. Izprašuje se iz kerš. nauka. Vsi srenjski odbori sprejemajo škotove komisarje in bivajo pri spraševanjih. Po šolah je vse pri miru in razveseljeno, in sem ter tje so šole odznotraj in odzunaj olupšane. Streljanje spremlja cerkvene nadzornike. — Kako se godi pa nadzornikom nove čre po Tirolskem, smo že naznivali.

Liberalna in katoliška pravica. Liberalci v Lincu so undan sklenili, da se bodo na kozlovske noge postavili zoper novo ministerstvo. Modrovali so namreč tako: sprava med narodnostmi je sicer potrebna, ali gospodovavstvo naše stranke je še bolj potrebno. — Profesor Massen v Gradcu je tudi govoril o spravi, pa vse v drugem, v katoliškem pomenu. Pobijal je naklepe tistih Nemcev, ki hočejo le samo Poljcem kaj privoliti in se z njimi spraviti, da bi potlej druge Slovane toliko ložej stiskali. Massen pravi: Je mar to resnična in pravična sprava, ako se izmed treh dva zedinita, da bi tretjega na tla potolkla? Mi kakor Nemci z vso močjo protestiramo zoper tako misel, da bi bilo nemštvu s tim pomagano, da s tim svoj poklic zamore spolniti, ako zaničuje pravice družih narodnost, ki niso na slabem podlagi, kakor naše lastne pravice. Ta misel ni le hudobna (nemoralna), ampak tudi nedjanska (prazna). Kdo vé, če ne doživimo, da se bo tudi Čehom vse privolilo in se jim ob enem ponudilo, češ, naj dopusté, da naj se saj Štajerci, Tirolci, Kranjci itd. centralizirajo?“

V Parizu so zasačili derhal zakletnikov zoper Napoleonovo življenje. Zaperli so nekacega Baurie-a, ki je menda prišel z Angleškega, in našli so pri njem denara, nabito mnogocévnico ali revólver in sumljivo pisanje od enega prejšnjih zakletnikov. Tudi več družih rogoviležev so zaperli. — Verjetno je da mavtarji hočejo zopet kak prestol prekucniti berž ko bi bilo moč, in potem republike in kdo vé kaj vse napraviti. Napoleon je bil prekanjeno pregovoril druge vlade k načelu, da naj se nič vmés ne vtikajo, ako se papežu in drugim prestolom krivica godi od puntarjev in zakletnikov; zdaj pa se njemu zna še ravno v tem utépati, v čemur je škodoval papežu in drugim. Z nepotrebnimi vojskami in brezbožnimi rovarstvi obožujejo vse države in ljudstva in med tem postave in rogovilstva zoper cerkev in vero po mnogih deželah še večji zmešnjavo in nezadovoljstvo delajo. Dokler se katoliške države k svoji cerkvi ne povernejo, je za blagor narodov malo upanja, za države in dinastije pa še manj.

Pri čem smo? Sprava z narodi je sedaj velika naloga v Avstrii; minister, kateri jo reši, se smé čislati za moža, ki zná taške razklepati, ali kakor Latince pravi: gordiški voz razvozljati. Pravijo, da grof Potocki je prvo zaslišal vošilo čeških kolovodji, sedaj pa da bode zbral še želje in vošila Nemcev, Poljcev, Slovencev itd., in ko bode imel vse zbrane, namerja narediti spravno osnovo, jo podati cesarju in poslednjič

jo predložiti vodnikom vsih strank, da naj jo sprejmejo. Ako se to prav obnese, bodo deželni zbori in deržavni zbor sklicani, da osnovano spravo zveršijo; če pa Potockov predlog ali cesarju ali strankam ne bo po volji, bode odstopil iz ministerstva.

Eden razkazov za spravo je bojda zastavljen na oktobrovo vstavo in hoče, da naj Beust in ogersko ministerstvo odstopi, ter naj se zaverže decembrova vstava in kar je Beust z Ogri dognal. Cesarstvo bi se delilo v skupine, ki bi imele svoje deželne zборе s postavodajstvom. Dvé pooblastniji ali delegaciji — ena za ogerske, druga za vse druge dežele — bi obravnavale to, kar tiče celo deržavo. Skupine bi bile: unkraj Litave ogerska, takraj pa znotranjo-avstrijska, češka in poljska. Imenujejo tudi že središnja vlada, 3 možé za vsako skupina. Bili bi namreč za notranjo-avstrijsko: Lichtenfels, Šmerling, Toman; za češko: Klam-Martinic, Rieger, Pražak; za Galicijo: knez Sapieha, Smolka in rusinec Lavrovski. Koliko in česa bi bilo Slovincem pričakovati v taki skupini, bi moralo bolj natanko razsnovanje tega programa razodeti; gotovo je, da bi bilo vedno kresanje, dokler bi Slovenci svoje lastne skupine ne imeli.

Iz Ljubljane. Dr. Toman je prišel v saboto z Dunaja, kjer je nekaj dni bival in večkrat se dogovarjal z novimi ministri in s češkimi in moravskimi pervaki. Bili so tam zadnje dni unega mesca Rieger, Sladkovski, Pražak i. dr. iz Česko-moravskega, Petrino iz Bukovine. — Občinski zastop v Černomlji si je ddr. Bleiweis-a, Toman-a, Kosta in sodnijskega svétnika g. Logarja izvolil za častue srenjčane.

Šmarnice se po vsih cerkvah in kapelah obhajajo in ljudje vsih stanov jih kaj pridno obiskujejo. To je veselo znamenje, da bolj ko se liberalski „škrblerji“ prizadevajo ves narod pohujšati, ogerditi in ga v brezno nejevere pahnuti, bolj se po drugi strani poživlja vera in gorečnost za čedno življenje. In res, kakor nalaš ravno zdaj v majniku naznanjajo in ponujajo sužnji pregrehe in nesramnosti naj ostudniši nesnago po časnikih. To so menda njih „majnikove cvetlice!“ Laž in sovraštvo katoliške cerkve pa nesramnost je živež lažnjivih pisavev.

Vkljub brezbožnim sovražnikom sv. cerkve, ki naj lepši mesec majnik z gnjusobo skrunijo, naj bodo pa še v novo priporočene vsim Slovincem šmarnice, naj bi jih prav z gorečnostjo povsod opravljali — po cerkvah in po hišah, in obilno brali med drugimi tudi **nove Šmarnice**, katerih glavni oddelek je bramba sv. kat. cerkve. (O tej priliki naj omenimo, da v „Oglasniku“ št. 13, je bila cena po zmoti napačno zaznamnjana; prav je v št. 14.)

Duhovske spremenbe.

V ljubljanski škofii. Fara Ambrus je razpisana 30. aprila, ker ondotni fajm. č. g. Jakob Skerl se poda v pokoj. Umerl je g. J. Brence, lok. na Uncu, 28. apr. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Idrije neka oseba 2 gl. in prosi blagoslova za voljno poterpéžljivost v svojih hudih bolečinah in za srečno smert. — Duhoven 5 gl. —

Za mil. škofa Mraka. V dober namen 5 gl. v sr. — V dober namen 1 dvajset. — 10 gld. z geslom, „Princeps pacis, adveniat regnum tuum!“ — M. Zbontar na Z. L. 1 gl. — Vdova neim. 1 staro dvajset. — G. F. K., duh. pom. 3 gld. Iz sobe, v kateri so mil. škof stanovali pred 25 leti, 10 gl. — Neka ženska 50 kr.

Za afrik. mis. L. V. 1 gl. sr. S Podkrajja 3 gl. — Bratovskega denara z Mirne na Dol. 10 gl.

Za sv. Detinstvo. G. M. M. 24 kr.